

Pr. 115/2023
CPS

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/6966 din 03.05.2023

La nr.115 din 26.04.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.190/2003 cu privire la veterani (art.14).

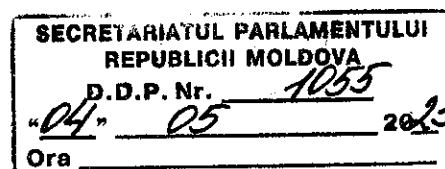
Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.05.03 17:35:34 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8699 din 03.05.2023

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.190/2003 cu privire la veterani (art.14)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul a fost elaborat în scopul „[...]sporirii protecției sociale a participanților la cel de-al doilea război mondial în rândul: - militarilor care și-au satisfăcut serviciul în subunitățile, unitățile militare, statele majore și instituțiile militare, care în timpul celui de-al doilea război mondial sau în timpul altor acțiuni de luptă pentru apărarea fostei U.R.S.S. se aflau în componența armatei active, precum și persoanele care au activat în detașamentele de partizani; - militarilor care au participat la cel de-al doilea război mondial în cadrul armatei române și sînt cetățeni ai Republicii Moldova; - angajaților civili ai Forțelor Armate, ai organelor afacerilor interne și ai organelor securității de stat ale fostei U.R.S.S., care în timpul celui de-al doilea război mondial au ocupat funcții conform statelor în subunități unități militare, state majore și instituții militare din componența armatei active; - persoanele care în timpul celui de-al doilea război mondial s-au aflat în componența subunităților, unităților militare, statelor majore și instituțiilor militare ale armatei active și flotei ca fii (discipoli) ai regimentului sau elevi marinari; - persoanelor care în timpul celui de-al doilea război mondial au participat la acțiunile militare împotriva Germaniei fasciste desfășurate pe teritoriile altor state, aflînd-se în componența detașamentelor de partizani, în organizațiile de ilegaliști și în alte formațiuni antifasciste.”

Analizînd normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea articolului 14 din Legea nr.190/2003 cu privire la veterani, prin majorarea ajutorului material anual în ajunul zilei de 9 mai, acordat participanților la cel de-al doilea război mondial din rîndul categoriilor specificate la art.7 alin.(2) pct.1) lit.a)–e) din lege, de la 10 000 lei la 100 000 lei.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul veteranilor de război, în special participanților la cel de-al doilea război mondial, de a beneficia de ajutor material anual în ajunul zilei de 9 mai în cuantum majorat, ceea ce este conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind îndeplinite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: „Proiectul de lege implică cheltuieli din bugetul de stat. În acest sens, potrivit estimărilor efectuate la data înaintării prezentului proiect de lege, se enumeră 68 de

beneficiari ai ajutor material anual în ajunul zilei de 9 mai. Prin urmare, implementarea prevederilor propuse necesită alocarea din contul bugetului de stat a sumei de 6,8 mil lei.”

De reținut că la momentul în care pentru prima dată a fost implementată plata ajutorului material în ajunul zilei de 9 mai, statul a efectuat cheltuieli în valoare de 15,5 mil lei.”

Ca urmare, proiectul va avea impact bugetar, iar acest fapt obligă efectuarea unui studiu de impact financiar, stabilit în art.16-17 din Legea nr.181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, art.34 alin.(5) din Legea nr.100/2017 privind actele legislative și Hotărârii Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, care trebuie respectate în cazul proiectelor de acte legislative cu impact financiar asupra bugetului de stat.

Potrivit art.17 din Legea nr.181/2014, *„(1) Proiectele de acte normative cu impact financiar asupra bugetelor se supun expertizei financiare în conformitate cu legislația ce reglementează modul de elaborare a actelor normative. (2) Pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.”*, iar potrivit art.34 alin.(5) din Legea nr.100/2017, *„Expertiza financiară este efectuată de către Ministerul Finanțelor, este obligatorie pentru proiectele care au impact asupra bugetului public și are menirea de: a) a asigura concordanța prevederilor proiectului cu legislația din domeniul financiar; b) a evalua cheltuielile pentru realizarea noilor reglementări; c) a semnala deficiențele cu caracter financiar și a prognoza consecințele în domeniul financiar”*.

În conformitate cu prevederile constituționale enunțate (Hotărârea Curții Constituționale nr.29/2001), examinarea și/sau adoptarea prezentului proiect de lege, nu poate precede procedura constituțională de acceptare de către Guvern, a cheltuielilor din banii publici generate de implementarea soluției legislative propuse prin proiectul de lege expertizat.

Prin urmare, având în vedere caracterul preponderent financiar al prevederilor formulate, pentru adoptarea acestuia este necesar ca modificările propuse să fie acceptate de Guvern. În acest sens, relevăm că sunt imperative prevederile art.131 din Constituție, care statuează că *„4) Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. [...] (6) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”*.

În concluzie, urmare a faptului că implementarea proiectului va condiționa cheltuieli bugetare, ceea ce generează alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul public național, este necesar punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin. (4) și (6) din Constituție și completarea notei informative în acest sens. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ*

se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări ce se referă la activitatea agenților publici și a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către un grup de deputați în scopul sporirii protecției sociale a participanților la cel de-al doilea război mondial în rândul: - militarilor care și-au satisfăcut serviciul în subunitățile, unitățile militare, statele majore și instituțiile militare, care în timpul celui de-al doilea război mondial sau în timpul altor acțiuni de luptă pentru apărarea fostei U.R.S.S. se aflau în componența armatei active, precum și persoanele care au activat în detașamentele de partizani; - militarilor care au participat la cel de-al doilea război mondial în cadrul armatei române și sînt cetățeni ai Republicii Moldova; - angajaților civili ai Forțelor Armate, ai organelor afacerilor interne și ai organelor securității de stat ale fostei U.R.S.S., care în timpul celui de-al doilea război mondial au ocupat funcții conform statelor în subunități/unități militare, state majore și instituții militare din componența armatei active; - persoanele care în timpul celui de-al doilea război mondial s-au aflat în componența subunităților, unităților militare, statelor majore și instituțiilor militare ale armatei active și flotei ca fii (discipoli) ai regimentului sau elevi marinari; - persoanelor care în timpul celui de-al doilea război mondial au participat la acțiunile militare împotriva Germaniei fasciste desfășurate pe teritoriile altor state, aflînd-se în componența detașamentelor de partizani, în organizațiile de ilegaliști și în alte formațiuni antifasciste.

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

În normele formulate prin proiectul supus expertizei anticorupție n-au fost identificați careva factori și riscuri de corupție.

Însă, nota informativă la proiect contravine rigorilor stabilite la art.30 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, aceasta necesită a fi completată cu informații/date privind fundamentarea economico-financiară. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect. Totodată, pentru adoptarea proiectului de lege este necesar de solicitat punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin.(4) și (6) din Constituție.

03.05.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ, Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2023.05.03 16:00:43 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

